

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

СИЛАБУС

Нормативного освітнього компонента Методика навчання літературного читання

Код дисципліни	ОК 18.2
Освітній рівень	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова /вибіркова
Галузь знань	01 Освіта /Педагогіка
Спеціальність	013 Початкова освіта
Освітньо-професійна програма	Початкова освіта, Початкова освіта та психологія, Початкова освіта та інформатика
Обсяг дисципліни	6 кредити ECTS (180 академічних годин, 70 аудиторних)
Види аудиторних занять	Лекційні, практичні, лабораторні заняття
Мова викладання	Українська
Форми навчання	Очна, заочна, дистанційна, змішана
Форми контролю	екзамен

Інформація про викладача

Викладач (ПІБ, науковий ступінь, учене звання, посада)	Зенченко Тетяна Федорівна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії і методики початкової освіти
E-mail:	tatianazenchenko@ukr.net, zenchenkotetyanaf@gnpu.edu.ua
Профіль викладача	https://nnipp.gnpu.edu.ua/kafedry/kafedra-teorii-i-metodyky-pochatkovoi-osvity/zenchenko-tetiana-fedorivna.html
Консультації	Щовівторка, 14.00-15.00 год., кафедра теорії і методики початкової освіти, Google Meet: https://meet.google.com/utt-hxna-eeb

Пояснювальна записка

Силабус навчальної дисципліни складено відповідно до Стандарту вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта ОС «Бакалавр», професійних стандартів за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», ОПП підготовки бакалаврів за спеціальністю 013 Початкова освіта, навчального плану, навчальної програми).

Курс «Методика навчання літературного читання» посідає важливе місце серед навчальних дисциплін, які забезпечують вищу педагогічну освіту, оскільки рідна мова і читання є невичерпним джерелом знань, важливим засобом духовного, емоційного та розумового розвитку учнів початкових класів. Дисципліна має прикладний характер і відіграє важливу роль у професійній підготовці майбутніх учителів початкових класів до навчання молодших школярів літературного читання, формування у них першооснов читацької культури, емоційно-оцінного ставлення до змісту прочитаного, формування особистості засобами художнього слова.

Мета курсу – забезпечити належний рівень теоретичних знань студентів з методики навчання літературного читання в початкових класах, формування практично-методичних умінь, необхідних для активної професійної діяльності майбутніх учителів у системі початкової мовно-літературної освіти, опанування здобувачами вищої педагогічної освіти ефективних форм організації освітнього процесу з літературного читання, методів і прийомів формування ключових і читацької компетентностей молодшого школяра на сучасному етапі розвитку школи.

Завдання методики навчання літературного читання як навчального курсу в педагогічному ЗВО:

- розкрити теоретико-методичні основи читання у початковій освіті;
- озброїти майбутніх учителів знанням шкільних програм і підручників з літературного читання, розумінням закономірностей формування ключових і предметної читацької компетентностей у контексті Концепції «Нова українська школа»;
- забезпечити засвоєння студентами знань про закономірності оволодіння учнями повноцінною навичкою читання, формування якостей читання, про основні прийоми роботи над текстами різних жанрів;
- навчити педагогів реалізувати змістові лінії Державного стандарту і чинних програм, формувати в учнів соціальні, морально-етичні цінності за допомогою художніх образів літературних творів;
- озброювати майбутніх учителів прийомами формування у молодших школярів умінь сприймати, розуміти, аналізувати різні види літературних і навчальних текстів з використанням елементарних літературознавчих понять;
- навчити майбутніх фахівців дбати про формування в учнів прийомів самостійної роботи з різними типами і видами дитячих книжок, про розвиток творчої літературної діяльності школярів.

Пререквізити: студенти опановують предмет «Методика навчання літературного читання» після засвоєння таких дисциплін: «Історія та культура України», «Дитяча література», «Педагогіка», «Психологія», «Нові інформаційні технології навчання», «Українська мова за професійним спрямуванням», «Сучасна українська мова з практикумом», «Методика навчання української мови».

Постреквізити: Виробнича педагогічна практика, Педагогічна практика на робочому місці вчителя початкових класів, курсова робота з фахових методик, Атестаційний іспит із методик початкової освіти.

Майбутні вчителі початкових класів повинні оволодіти такими компетентностями:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. (частково) Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-8 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)

Фахові компетентності (ФК)

СК-1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.

СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПР-01. Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПР-06. Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПР-09. Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПР-10 Використовувати в освітній практиці різні прийоми формування, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-12. Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

Опрацювання курсу "Методика навчання літературного читання" в системі підготовки вчителя початкових класів передбачає різні види діяльності студентів: аудиторну роботу (лекції, практичні і лабораторні заняття), самостійну роботу, виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань.

Підсумковий контроль здійснюється у 5 семестрі у формі екзамену.

Політика навчання, викладання, контролю

Академічна доброчесність. Представлені результати освітньої діяльності мають бути результатом власних творчих пошуків, отриманих у ході навчальної та науково-дослідної роботи.

Відвідування занять. Відвідування лекційних занять є добровільним вибором здобувача. Результати виконання практичних занять мають бути представлені викладачу на перевірку відповідно до розкладу занять особисто під час занять, або в режимі online, але не пізніше, ніж до наступного практичного заняття.

Освітній процес передбачає *комбінування теоретичної та практичної підготовки.* *Теоретичну частину* спрямовано на перевірку рівня оволодіння темами, що опрацьовуються самостійно (індивідуально), та передбачає наукові бесіди, повідомлення, консультації, огляди на засадах студентоцентрованого підходу. Такі види занять можуть проходити в аудиторії, онлайн (Zoom, Google Meet), офлайн із використанням презентацій, у т.ч. у терміни, передбачені для консультацій викладача.

Практичний блок містить завдання практичних занять, виконання яких формує професійні вміння, навички та здатності. Лабораторні заняття передбачають використання інтерактивного освітнього середовища, спостереження і аналіз освітнього процесу в початкових класах.

Методи, методики та технології: загальнонаукові й психолого-педагогічні методи (аналіз, систематизація, порівняння, узагальнення); освітні методики; традиційні та інноваційні технології початкової освіти.

Структура залікових кредитів дисципліни

Назва теми	Кількість годин відведених на:			
	лекції	практичні	лабораторні	самостійна робота
Тема 1 Теоретико-методичні основи читання	2/2	2/2	2	10/14
Тема 2 Формування і розвиток навички читання	4	2	2	10/14
Тема 3 Уроки класного читання	4/2	2	2	10/16
Тема 4-6 Особливості роботи над творами різних родів і жанрів	6/2	10/2	2	10/16
Тема 7 Методика формування читацької самостійності молодших школярів	2	2		10/16
Тема 8 Актуальний інструментарій вчителя Нової української школи в навчанні читання	2/2		2/2	10/16
Тема 9 Теоретико-методичні основи формування умінь створювати власні висловлювання в учнів початкової школи на уроках літературного читання.	2	2		10/14
Тема 10 Методика роботи з формування в учнів 2-4 класів умінь створювати власні висловлювання на уроках літературного читання.	2		2	10/14
Тема 11 Елементи техніки мовлення та засоби мовної виразності.	2		2	10/14
Тема 12 Методика практичного використання засобів логіко-емоційної виразності	4		2	10/14
Тема 13 Моніторинг розвитку навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами на уроках читання	2/2	2/2		10/14
Усього	32/10	22/6	16/2	110/162

Критерії оцінювання знань і вмінь студентів з методики навчання літературного читання

Загальний підсумковий бал із дисципліни визначається на основі додавання (знаходження суми) балів за всі види робіт, передбачених робочою навчальною програмою з дисципліни, і виставляється у відомість обліку успішності, індивідуальному навчальному плані студента за двома шкалами оцінювання: 100-бальною і ECTS.

Таблиця 1.

Відповідність шкал оцінювання та критеріїв визначення рівнів навчальних досягнень здобувачів освіти

100-бальна шкала	Оцінка ECTS	Рівні навчальних досягнень студентів
90-100	A	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями
82-89	B	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження
74-81	C	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками
64-73	D	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками
60-63	E	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній
35-59	FX	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни
1-34	F	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Богданець-Білоskalенко Наталія, Шумейко Юлія. Особливості роботи за навчально-методичним комплектом до підручника «Українська мова та читання. 3 клас. Частина 2» (автори: Н. Богданець-Білоskalенко, Ю. Шумейко). *Початкова школа*. 2020. № 9.
2. Державний стандарт початкової освіти. *Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти: 1–2 класи*. К. : ТД «ОСВІТА-ЦЕНТР+», 2018. С. 92–122.
3. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти: 1–2 класи. К. : ТД «ОСВІТА-ЦЕНТР+», 2018. С. 124–134; С. 190–2015.
4. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти: 1–2 та 3–4 класи. К. : Видавництво «Світоч», 2019. С. 114 – 125. С.244–254.
5. Вашуленко О. Методичні рекомендації щодо роботи за новим підручником «Українська мова та читання. 3 клас. Частина 2» (автор О. В. Вашуленко). *Початкова школа*. 2020. № 9.
6. Вашуленко М.С., Zenchenko Т.Ф. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до викладання мовно-літературної освітньої галузі. Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Вип. 3 (50). 1 част. Глухів, 2022. С. 78-85 (1,0 д.а., власний внесок 0,5 д.а.). DOI: 10.31376/2410-0897-2022-3-50-78-85.
7. Гузь О. Актуальні шляхи удосконалення читацької компетентності учнів в умовах НУШ. *Початкова школа*. 2019. № 5.
8. Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2018. 624 с.

9. Дитяча література: курс лекцій/ Автори-укладачі: І. Г. Данильченко, Т. Ф. Зенченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2022. 202 с.
10. Зенченко Т.Ф. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до формування комунікативної компетентності в учнів засобами інтерактивних технологій: європейський досвід. Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка») Випуск № 10(44). Київ. 2024. С.191-204. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-10\(44\)-191-203](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-10(44)-191-203).
11. Зенченко Т.Ф. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до реалізації мети мовно-літературної освітньої галузі за допомогою інтерактивних технологій. Вісник науки і освіти. Випуск № 11(29). Київ. 2024. С.1131-1145. [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-11\(29\)-1131-1144](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-11(29)-1131-1144).
12. Зенченко Т.Ф. Підготовка до конструювання уроків мовно-літературної освітньої галузі: практичний аспект. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка Серія: Педагогічні науки*. Глухів, 2024. №3 (56). (Подано до друку, випуск грудень 2024.).
13. Коваленко Л. Формування ключових компетентностей на уроках літературного читання. *Початкова школа*. 2017. № 1.
14. Кузнецова Г.П., Корчова О.М., Кухарчук І.О., Холявко І.В. Культура мовлення та риторика: навчальний посібник. Глухів, 2020. 324 С.
15. Мартиненко В. О Індивідуальний підхід до формування і розвитку навички читання молодших школярів: методичний посібник./Мартиненко В. О. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 104 с. URL: <https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/07/posibnyk-martynenko.pdf>
16. Мартиненко В. Читацька діяльність молодших школярів: сучасні тенденції розвитку. *Початкова школа*. 2017. № 8.
17. Омельчук С., Климович С. Мовмо й пишімо поправно: навчальний посібник. Одеса: Олді+2024. 80 с.
18. Пентилюк М., Маруніч І., Гайдаєнко І. Ділове спілкування та культура мовлення. К.: Центр учбової літератури, 2021. 224 с.
19. Савченко О.Я. Методика читання у початкових класах : Посіб. для вчителя. К.: Освіта, 2007. 334 с.
20. Савченко О. Новий підручник «Читання» для 2 класу: методичний коментар і тематичне планування. *Початкова школа*. 2019. № 8. № 9.
21. Савченко О. Методичні рекомендації до впровадження програми з літературного читання у 3 класі. *Початкова школа*. 2020. № 9.
22. Савченко О. Я. Система міжпредметних завдань на уроках літературного читання: методичний посібник/ Савченко О. Я.: Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020.104 с. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/07/posibnyk_savchenko_pereverstano_.pdf.
23. Савченко О.Я. Уміння вчитися — ключова компетентність молодшого школяра посібник; Савченко О.Я. К.: Педагогічна думка, 2014. 176 с. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/08/savchenko.indd-_2014.pdf.
24. Технології формування навчальних досягнень молодших школярів на засадах компетентнісного підходу : метод. посіб. / Надія Бібік, Валентина Мартиненко, Оксана Вашуленко, Наталія Листопад, Тетяна Юношева ; Ін-т педагогіки НАПН України. Відділ початкової освіти ім. О. Я. Савченко. Київ, 2023. 408 с. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2023/11/Posibnyk_2023-3.pdf.
- Інформаційні ресурси**
25. Підручники для осіб з особливими освітніми потребами 3 клас. «Літературне читання» підручник для осіб з особливими освітніми потребами (F 70) 3 клас (авт. Вавіна Л. С.) URL: <https://surl.li/lqcgew>
26. Матеріали для розвитку навичок читання. Для вікової категорії 6-8 років, для дітей з ООП.URL: <https://naurok.com.ua/chitannya-po-skladah-material-dlya-ditey-z-ooop-437623.html>.
27. Покращуємо навички читання дитини з ООП в умовах дистанційного навчання. URL: <https://mmr3.irc.org.ua/news/17-25-04-21-03-2023>.

28. Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами / методичні рекомендації / укладачі: Н. Софій, О. Стягунова, О. Федоренко. Київ, УІРО, 2024, 40 с. URL: <https://surl.li/ptmegw>.

29. Як навчити читати дитину з ООП?

Додаткова література

1. Антонкова М. Інтегрований день у 2 класі (Літературне читання, математика, природознавство, образотворче мистецтво). Початкова школа. 2019. № 4.
2. Бойчук Ю.Д., Казачінер О.С. Огляд ефективних методик навчання читання дітей з особливими освітніми потребами. *The V International Science Conference «Theoretical and scientific bases of development of scientific thought»*, February 16 – 19, 2021, Rome, Italy. P/370-375. URL: <https://surl.li/zrvwwx>.
3. Биканова Н. Урок літературного читання, 4 клас. Початкова школа. 2019. № 2.
4. Варухіна Л. Ранкова зустріч «Весна іде, красу несе!» / Урок читання у 2 класі, «Веснянки». *Початкова школа*. 2020. № 4.
5. Вашуленко Оксана. Інтеграція різних видів мистецтв на уроках літературного читання. *Учитель початкової школи*. 2016. № 2.
6. Волинкіна Н.В. Розвиток навичок читання у початковій школі. *Початкове навчання та виховання*. 2016. № 28–29. С. 8–14.
7. Горбунова Л. Урок літературного читання, 2 клас. *Початкова школа*. 2019. № 6.
8. Дзьоба О. Збудуться заповітні мрії. *Початкова школа*. 2019. № 12.
9. Дульська М. І нині Мономахові повчання не втратили свого звучання. Урок позакласного читання у 4-му класі. *Учитель початкової школи*. 2019. № 8. С. 38–41.
10. Заставська Г. Урок роботи з дитячою книжкою, 1 клас. *Початкова школа*. 2019. № 8.
11. Зілінська Н. Використання лепбуку на уроці літературного читання. *Початкова школа*. 2019. № 6.
12. Касперська Галина. Українська народна пісня. Телеміст (Інтегрований урок з музики та літературного читання). *Початкова школа*. 2018. № 1.
13. Кацубо Я. Урок літературного читання в 3 класі з елементами гуманної педагогіки Ш.О.Амонашвілі. *Початкова школа*. 2019. № 5.
14. Київська О. Читаймо Кіплінга, дорослі й діти, і вчимося природу розуміти. Урок позакласного читання у 4-му класі. *Учитель початкової школи*. 2019. № 8. С. 42–44.
15. Коваленко Л. Формування ключових компетентностей на уроках літературного читання. *Початкова школа*. 2017. № 1.
16. Лагола І. Читач – текст – автор: навчаємо сприймати художній твір вдумливо. Використання прийомів розвитку критичного мислення та елементів бібліопсихології на уроках літературного читання. *Учитель початкової школи*. 2020. № 2. С.6.
17. Лютко І. Тести для уроків літературного читання (3–4 класи). *Початкова школа*. 2019. № 5.
18. Мариненко І. Вишиванка – душа українського народу. Інтегрований урок читання та образотворчого мистецтва. *Початкова школа*. 2018. № 1.
19. Мартиненко В. Читацька діяльність молодших школярів: сучасні тенденції розвитку. *Початкова школа*. 2017. № 8.
20. Мартисенко Т. Добро, як сонце, завжди гріє (Інтегрований урок: літературне читання. Християнська етика. Музика, 4 клас). *Початкова школа*. 2019. № 5.
21. Науменко Віра. Ознаки жанрів пригадаймо – казки, легенди, міфи упізнаймо. Система роботи над легендами у 1 – 4 класах. *Учитель початкової школи*. 2016. № 1.
22. Пастушенко Вікторія. Друзі пізнаються в біді. Урок літературного читання у 4-му класі. *Учитель початкової школи*. 2016. № 1.
23. Полевікова О. Нова українська школа: відчуваємо, думаємо, діємо. Проект інноваційного уроку, присвяченого письменнику рідного краю та його творчості. *Початкова школа*. 2017. № 4.

24. Савченко О. Види міжпредметних завдань на уроках літературного читання. *Початкова школа*. 2019. № 2.
25. Савченко О. Літературне читання: інтерактивні методи і прийоми. *Початкова школа*. 2017. № 4.
26. Савченко О. Новий підручник «Читання» для 2 класу: методичний коментар і тематичне планування. *Початкова школа*. 2019. № 8. № 9.
27. Савченко О. Розуміння молодшими школярами літературних творів: сутність процесу і засоби формування. *Початкова школа*. 2017. № 8.
28. Самокиш Т. Рідне, неповторне, незоре, збережімо наше Чорне море! Інтегрований урок у 4-му класі. *Учитель початкової школи*. 2019. № 8. С.35 .
29. Слабинська Н. Інтегрований урок української мови і читання у 2 класі за Типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом О.Я.Савченко. *Початкова школа*. 2020. № 3.
30. Стрюк Т. Інтегрований урок у 4 класі (Літературне читання, трудове навчання, предмет «Я у світі»). *Початкова школа*. 2018. № 1.
31. Тернавич Т. Урок позакласного читання в 3 класі. *Початкова школа*. 2019. № 4.
32. Трунова В. Основні положення щодо позакласного читання в початкових класах. *Початкова школа*. 2011. № 9.
33. Трунова В. Методика позакласного читання в підготовчий і початковий періоди. *Початкова школа*. 2011. № 10.
34. Трунова В. Методика позакласного читання в основний період. *Початкова школа*. 2012. № 7.
35. Тупіцина Є., Качан Л. Віночок українських пісень. Бінарний урок з літературного читання та музичного мистецтва. *Початкова школа*. 2020. № 4.
36. Чабайовська М., Шароварко С. Застосування технології формування критичного мислення молодших школярів у процесі вивчення творчості Т.Г.Шевченка. *Початкова школа*. 2020. № 3.
37. Чабайовська М., Шароварко С. Формування ключових та предметних компетентностей молодших школярів на уроках літературного читання (на матеріалі творчості Т.Г.Шевченка). *Початкова школа*. 2014. № 9.
38. Шаповалова І. «Поетична квітка України» (Поетичний ранок, присвячений Лесі Українці). *Початкова школа*. 2017. № 7.
39. Halyna Kuznetsova, Alona Panasenko, Liubov Luchkina, **Tetiana Zenchenko**, Iryna Danylchenko. Dialogic learning as means of forming the communication skills of higher education students. *Revista de Tecnología de Información y Comunicación en Educación*. 2023. Volumen 17, № 2. Abril-junio P. 101 – 115. URL: <https://revistaeduweb.org/index.php/eduweb/article/view/521/614> DOI: <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2023.17.02.9>